

Motion om att inrätta ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck i Stockholm

Motion av Åsa Nilsson Söderström (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Åsa Nilsson Söderström (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I den föreslår hon att staden utreder möjligheten att etablera ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck i Stockholm, med uppdrag att samla och sprida kunskap om området samt erbjuda juridiskt stöd till de som utsätts för transnationellt förtryck.

Transnationellt förtryck är ett begrepp som beskriver olika former av påtryckningar mot personer som sökt skydd i Sverige från regimer, diasporagrupper och andra aktörer från deras ursprungsländer. Det kan bland annat ta sig uttryck som övervakning, hot och våld.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Center mot våldsbejakande extremism och Säkerhetspolisen.

Center mot våldsbejakande extremism och Säkerhetspolisen har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att stora delar av det uppdrag som ett kompetenscenter för transnationellt förtryck föreslås ha faller utanför den kommunala kompetensen.

Socialnämnden bedömer att den verksamhet som föreslås i motionen är angelägen, men att det inte är förenligt med den kommunala kompetensen att bedriva sådan verksamhet.

Bromma stadsdelsnämnd instämmer i att det är viktigt att transnationellt förtryck motverkas men bedömer att ansvar, förutsättningar och kompetens i första hand ligger hos statliga aktörer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ser inget hinder för att staden för en dialog med nationella aktörer kring behovet av stöd för målgruppen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd bedömer att den verksamhet som föreslås i motionen är angelägen, men att det inte är förenligt med kommunala kompetensen.

Järva stadsdelsnämnd bedömer att etableringen av ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck inte är något som ingår i kommuners kompetens.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Motionären lyfter en viktig fråga och något som samhället i stort bör erbjuda stöd för.

Dock framgår det i kommunallagen att en kommun inte får ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten ska ha hand om. När det finns statliga myndigheter med ansvar och kompetens inom ett område faller det därmed automatiskt utanför kommuners kompetens. Flera av centrets föreslagna uppgifter kopplat till stöd till enskilda som utsätts för transnationellt förtryck riskerar att överlappa med brottsutredande verksamhet, underrättelseverksamhet eller utrikespolitik – samtliga områden som ryms inom det statliga ansvarsområdet och därmed utanför den kommunala kompetensen.

Staden är dock positiv till att stärka möjligheten att samverka med relevanta statliga aktörer för att förbättra stödet till personer som utsätts för transnationellt förtryck.

Bilaga

Motion om att inrätta ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck i Stockholm, dnr KS 2025/448-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra följande

Det är positivt att förvaltningen delar vår bedömning om att transnationellt förtryck är en mycket allvarlig fråga och att de personer som drabbas behöver få adekvat stöd. Att synliggöra och motverka denna form av förtryck är avgörande både för den enskildes fri- och rättigheter och för ett öppet och tryggt samhälle i stort.

Förvaltningen lyfter att det finns en begränsning i den kommunala kompetensen. Vi vill dock framhålla att Stockholms stad redan idag driver ett motsvarande kompetenscenter – Origo – som är en länsövergripande verksamhet med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck, där både socialtjänsten, regionen och polismyndigheten ingår. Origo erbjuder både råd och stöd till utsatta och utbildning till yrkesverksamma, och är ett etablerat exempel på att en sådan verksamhet kan organiseras inom ramen för kommunens ansvar.

Det kompetenscenter som föreslås i motionen skulle därför med fördel kunna organiseras på ett liknande sätt. På så vis skulle staden kunna samla kunskap, bygga nätverk mellan olika aktörer och erbjuda stöd till dem som drabbas av transnationellt förtryck, utan att frångå den kommunala kompetensen.

Vi ser därför att det finns goda förutsättningar att använda Origo som förebild och därigenom etablera en organisation som kan bidra till trygghet, skydd och upprättelse för de stockholmare som utsätts för transnationellt förtryck.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 12 november 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Åsa Nilsson Söderström (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I den föreslår hon att staden utreder möjligheten att etablera ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck i Stockholm, med uppdrag att samla och sprida kunskap om området samt erbjuda juridiskt stöd till de som utsätts för transnationellt förtryck.

Transnationellt förtryck är ett begrepp som beskriver olika former av påtryckningar mot personer som sökt skydd i Sverige från regimer, diasporagrupper och andra aktörer från deras ursprungsländer. Det kan bland annat ta sig uttryck som övervakning, hot och våld.

Åsa Nilsson Söderström (L) lyfter att en rapport från Freedom House från 2022 har visat att svenska myndigheter ofta brister i samordning och stöd till personer som utsätts för transnationellt förtryck. Åsa Nilsson Söderström (L) anser att ett kompetenscenter i Stockholm skulle kunna bidra till att stärka skyddet för drabbade grupper och stärka deras möjligheter att delta i det offentliga livet.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Center mot våldsbejakande extremism och Säkerhetspolisen.

Center mot våldsbejakande extremism och Säkerhetspolisen har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att problemet med transnationellt förtryck är angeläget och att personer som utsätts bör få ett adekvat stöd. Stadsledningskontorets bedömning är dock att stora delar av det uppdrag som ett kompetenscenter för transnationellt förtryck föreslås ha faller utanför den kommunala kompetensen.

Enligt kommunallagen (2017:725) får kommuner inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten ska ha hand om. När det finns statliga myndigheter med ansvar och kompetens inom ett område faller det därmed automatiskt utanför kommuners kompetens. Flera av centrets föreslagna uppgifter kopplat till stöd till enskilda som utsätts för transnationellt förtryck riskerar att överlappa med brottsutredande verksamhet, underrättelseverksamhet eller utrikespolitik – samtliga områden som ryms inom det statliga ansvarsområdet och därmed utanför den kommunala kompetensen.

I motionen föreslås ett centralt inslag i centrets arbete vara att erbjuda juridiskt stöd till personer som utsätts för transnationellt förtryck. Stadsledningskontorets

bedömning är att inte heller juridisk rådgivning till enskilda ingår i den kommunala kompetensen. Det är idag möjligt att boka juridisk rådgivning i form av advokatjour via Stadsbiblioteket. Den juridiska rådgivningen ges dock av privata advokatbolag, staden står endast för lokalen.

Stadsledningskontoret ser däremot inga hinder mot att föra dialog med statliga myndigheter om problemet.

Stadsledningskontoret föreslår att motion om att inrätta ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck i Stockholm av Åsa Nilsson Söderström (L) anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2025 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen delar skribentens mening att frågan om transnationellt förtryck är angelägen och att de personer som utsätts bör få ett adekvat stöd. Det framgår inte i motionen på vilket sätt Stockholms stad bör ta initiativ till att etablera ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck. Förvaltningen tolkar förslaget som att staden bör inrätta och driva ett sådant kompetenscenter och följande synpunkter utgår från denna tolkning.

I 2 kap. kommunallagen (2017:725) regleras vad som ingår i kommunernas allmänna kompetens. Av 2 kap. 1 § framgår att kommuner och regioner själva får ta hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. I 2 kap. 2 § kommunallagen anges: ”Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om”. Detta medför att när det finns statliga myndigheter med ansvar och kompetens inom ett område, i detta fall Migrationsverket och Säkerhetspolisen, så faller det automatiskt utanför kommuners kompetens.

Förvaltningen bedömer att det inte ingår i den kommunala kompetensen att ge juridisk rådgivning till enskilda, vilket enligt motionen bör utgöra ett centralt inslag i centrets arbete. Det ingår inte heller i den kommunala kompetensen för kommuner att utreda brott, då det är polisens ansvarsområde.

Sammantaget bedömer förvaltningen att den verksamhet som föreslås i motionen är angelägen, men att det inte är förenligt med den kommunala kompetensen att bedriva sådan verksamhet.

Förvaltningen ser däremot inget hinder för att staden för en dialog med nationella aktörer kring behovet av stöd för målgruppen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2025 följande.

Nämnden antar yttrandet i förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget och överlämnar det som svar på remissen.

Reservation av Hanna Wistrand (L) och Johan Duvdahl (C), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att det säkerhetspolitiska läget försvårats betydligt de senaste åren varvid åtgärder prioriteras i enlighet med stadens säkerhetsprogram.

Avseende de handlingar motionen definierar som transnationellt förtryck så bedöms detta ligga inom ramen för brottsliga handlingar. Handlingarna tycks organiseras, eller tillåtas ske, av andra nationalstater.

Att säkerställa att personer som vistas i Sverige inte utsätts för denna typ av brott är främst ett statligt ansvarsområde genom exempelvis Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Myndigheten för psykologiskt försvar. Att stävja andra nationalstaters intresse av att påverka personer som vistas i Sverige negativt bedöms ligga inom ramen för utrikespolitiken vilket även är ett statligt ansvarsområde.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att transnationellt förtryck motverkas men bedömer att ansvar, förutsättningar och kompetens i första hand ligger hos statliga aktörer. Förvaltningen är dock positiv till om staden överväger om samverkan med relevanta statliga aktörer bör stärkas för att förbättra stödet till personer som utsätts för transnationellt förtryck.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Järvs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om att det transnationella förtrycket är allvarligt. Det hotar individers rättigheter men också hela samhällets demokratiska principer om yttrandefrihet, föreningsfrihet och asylrätt när individer censurerar sig själva av rädsla för repressalier. Förvaltningen bedömer dock att etableringen av ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck inte är något som ingår i kommuners kompetens.

2 kap. kommunallagen (217:725) reglerar vad som är kommunala angelägenheter och allmänna kompetenser. Av 2 kap. 1 § framgår att ”Kommuner och regioner får inte ta hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om”. Förvaltningen bedömer att de uppgifter och ansvarsområden som centret mot transnationellt förtryck skulle ha inte ingår i kommunens angelägenhet eller allmänna kompetens. Snarare är det statliga myndigheter så som Polisen, Säkerhetspolisen och Migrationsverket som ansvarar för denna typ av angelägenheter.

Förvaltningen gör också bedömningen att inte heller den juridiska rådgivning som föreslås utgöra ett centralt inslag i centrets arbete ingår i den kommunala kompetensen. Det finns exempel på juridisk rådgivning som ges i stadens lokaler men denna advokatrådgivning sker inte på uppdrag av staden utan av ideellt engagerade advokater. Staden upplåter endast lokalerna för rådgivningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår därför förvaltningen att motionen avslås.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2025 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande

Reservation av Charlotta Schenholm (L), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att frågan om transnationellt förtryck är angelägen och att de personer som utsätts bör få ett adekvat stöd. Förvaltningen ser inget hinder för att staden för en dialog med nationella aktörer kring behovet av stöd för målgruppen.

Kommuners möjlighet till att ge juridiskt stöd till privatpersoner är ofta begränsat till specifika områden och former, exempelvis inom ramen för socialtjänst, som budget- och skuldrådgivning. Stockholms stad erbjuder därutöver möjlighet till ca 15 minuters gratis juridisk rådgivning i form av advokatjour, där advokater kan hjälpa till med en första genomgång av problemet och även ge råd om var personen ska vända sig för vidare stöd och vägledning. Rådgivningen bokas via Stadsbiblioteket.

Advokaterna kommer från privata advokatbolag och genomför rådgivningen utan ersättning från kommun eller annan, medan kommunen står för lokalen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M);, se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar skribentens mening att frågan om transnationellt förtryck är angelägen och att de personer som utsätts bör få ett adekvat stöd. Det är inte helt tydligt i motionen på vilket sätt skribenten anser att Stockholms stad bör ta initiativ till att etablera ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck. Förvaltningen tolkar förslaget som att staden bör inrätta och driva ett sådant kompetenscenter och följande synpunkter utgår från denna tolkning.

I 2 kap. kommunallagen (2017:725) regleras vad som ingår i kommunernas allmänna kompetens. Av 2 kap. 1 § framgår att kommuner och regioner själva får ta hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. I 2 kap. 2 § kommunallagen anges: ”Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.” Detta medför att när det finns statliga myndigheter inom ett område, som i detta fall Migrationsverket och Säkerhetspolisen, så faller det automatiskt utanför kommuners kompetens.

Förvaltningen bedömer att det inte ingår i den kommunala kompetensen att ge juridisk rådgivning till enskilda, vilket enligt skribenten bör utgöra ett centralt inslag i centrets arbete. Det ingår inte heller i kommunala kompetensen för kommuner att utreda brott, då det är polisens ansvarsområde. Sammantaget bedömer förvaltningen att den verksamhet som föreslås i motionen är angelägen, men att det inte är förenligt med kommunala kompetensen att bedriva en sådan verksamhet. Förvaltningen ser däremot inget hinder för att staden för en dialog med nationella aktörer kring behovet av stöd för målgruppen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. att bifalla motionen, samt
2. att därutöver anföra.

Det är positivt att förvaltningen delar vår bedömning om att transnationellt förtryck är en mycket allvarlig fråga och att de personer som drabbas behöver få adekvat stöd. Att synliggöra och motverka denna form av förtryck är avgörande både för den enskildes fri- och rättigheter och för ett öppet och tryggt samhälle i stort.

Förvaltningen lyfter att det finns en begränsning i den kommunala kompetensen. Vi vill dock framhålla att Stockholms stad redan idag driver ett motsvarande kompetenscenter – Origo – som är en länsövergripande verksamhet med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck, där både socialtjänsten, regionen och polismyndigheten ingår. Origo erbjuder både råd och stöd till utsatta och utbildning till yrkesverksamma, och är ett etablerat exempel på att en sådan verksamhet kan organiseras inom ramen för kommunens ansvar.

Det kompetenscenter som föreslås i motionen skulle därför med fördel kunna organiseras på ett liknande sätt. På så vis skulle staden kunna samla kunskap, bygga nätverk mellan olika aktörer och erbjuda stöd till dem som drabbas av transnationellt förtryck, utan att frånga den kommunala kompetensen.

Vi ser därför att det finns goda förutsättningar att använda Origo som förebild och därigenom etablera en organisation som kan bidra till trygghet, skydd och upprättelse för de stockholmare som utsätts för transnationellt förtryck.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Hanna Wistrand (L) och Johan Duvdahl (C)

Att bifalla motionen, samt att därutöver anföra följande:

Genom att skapa en samlad resurs i form av ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck kan Stockholms stad förbättra möjligheten för utsatta personer att bygga nya liv i Stockholm och Sverige.

Förvaltningen skriver i sitt svar att de "instämmer i att det är viktigt att transnationellt förtryck motverkas men bedömer att ansvar, förutsättningar och kompetens i första hand ligger hos statliga aktörer. "

Liberalerna instämmer självklart i att rättskipning och relationer till andra stater är ett statligt ansvar, men som framgår av motionen är syftet med centret att samla och utveckla kunskap kring transnationellt förtryck samt att stödja utsatta personer, ge utbildning och vägledning. Vi menar att dessa uppgifter i högsta grad är kommunala.

En möjlighet är att organisera centret inom ramen för socialtjänsten på samma sätt som Stockholm idag har ett särskilt kompetenscenter för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det glädjer oss att förvaltningen är positiv till att samverka med relevanta statliga aktörer stärks för att förbättra stödet till personer som utsätts för transnationellt förtryck, eftersom detta skulle vara en viktig del av centrets uppgift.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L)

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra.

Det är positivt att förvaltningen delar vår bedömning om att transnationellt förtryck är en mycket allvarlig fråga och att de personer som drabbas behöver få adekvat stöd. Att synliggöra och motverka denna form av förtryck är avgörande både för den enskildes fri- och rättigheter och för ett öppet och tryggt samhälle i stort.

Förvaltningen lyfter att det finns en begränsning i den kommunala kompetensen. Vi vill dock framhålla att Stockholms stad redan idag driver ett motsvarande kompetenscenter – Origo – som är en länsövergripande verksamhet med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck, där både socialtjänsten, regionen och polismyndigheten ingår. Origo erbjuder både råd och stöd till utsatta och utbildning till yrkesverksamma, och är ett etablerat exempel på att en sådan verksamhet kan organiseras inom ramen för kommunens ansvar.

Det kompetenscenter som föreslås i motionen skulle därför med fördel kunna organiseras på ett liknande sätt. På så vis skulle staden kunna samla kunskap, bygga nätverk mellan olika aktörer och erbjuda stöd till dem som drabbas av transnationellt förtryck, utan att frångå den kommunala kompetensen.

Vi ser därför att det finns goda förutsättningar att använda Origo som förebild och därigenom etablera en organisation som kan bidra till trygghet, skydd och upprättelse för de stockholmare som utsätts för transnationellt förtryck.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Charlotta Schenholm (L)

Charlotta Schenholm (L) föreslog att nämnden skulle bifalla motionen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Lena Kling (L), Gunnar Caperius (C) och Kristina Lutz m.fl. (M)

Genom att skapa en samlad resurs i form av ett kompetenscenter mot transnationellt förtryck kan Stockholms stad förbättra möjligheten för utsatta personer att bygga nya liv i Stockholm och Sverige.

Förvaltningen skriver i sitt svar att de "instämmer i att det är viktigt att transnationellt förtryck motverkas men bedömer att ansvar, förutsättningar och kompetens i första hand ligger hos statliga aktörer.

Liberalerna instämmer självklart i att rättsskipning och relationer till andra stater är ett statligt ansvar, men som framgår av motionen är syftet med centret att samla och utveckla kunskap kring transnationellt förtryck samt att stödja utsatta personer, ge utbildning och vägledning. Vi menar att dessa uppgifter i högsta grad är kommunala.

En möjlighet är att organisera centret inom ramen för socialtjänsten på samma sätt som Stockholm idag har ett särskilt kompetenscenter för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Det glädjer oss att förvaltningen är positiv till att samverka med relevanta statliga aktörer stärks för att förbättra stödet till personer som utsätts för transnationellt förtryck, eftersom detta skulle vara en viktig del av centrets uppgift.